

Hrvatski šumarski institut
Cvjetno naselje 41
Jastrebarsko
Datum: 14. srpanj 2020.

Drugo izvješće za projekt sa Gradom Splitom

Populacija mediteranskog potkornjaka *Orthotomicus erosus* u Park šumi Marjan 2020. godine -procjena stanja i prognoza

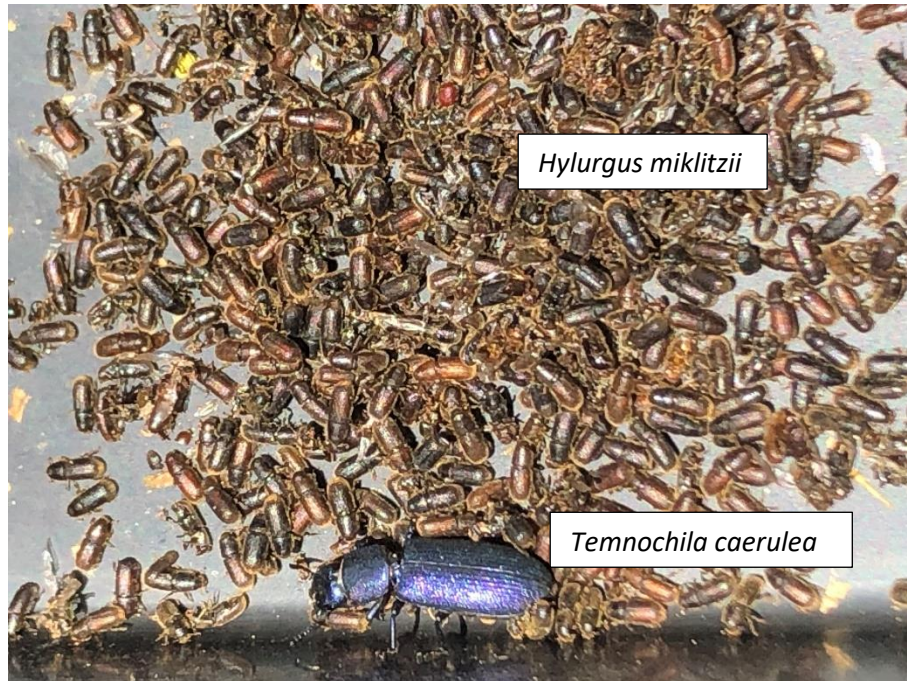
Nastavno na prvo izvješće iz svibnja 2020. mediteranski potkornjak (*Orthotomicus erosus* Wollaston (Coleoptera: Curculionidae: Scolytinae)) i dalje predstavlja prijetnju šumi alepskog bora u Park šumi Marjan, te se stabla koja su napadnuta ovim štetnikom mogu i dalje naći na terenu (Slika 1). Međutim, pojava velikog broja stabala koji se suše, kao što je zabilježeno u prethodnim godinama (Pernek 2018, Pernek i dr. 2019) do srpnja 2020. nije utvrđeno.

Slika 1. Potkornjacima napadnuto stablo alepskog bora (slikano 10.7.2020.)

Ulovi iz feromonskih klopki i dalje pokazuju vrlo niske ulove ciljanog potkornjaka, a istovremeno značajno povećanje vrste *Hylurgus miklitzii* (Slika 2). Ova vrsta potkornjaka ne predstavlja ugrozu za zdrava stabla alepskog bora.

Također je zamijećena velika aktivnost prirodnih neprijatelja *Temnochila caerulea* (Slika 2).

Slika 2. Ulovi u feromonskoj klopki 9.7.2020. u PŠ Marjan

Druga vrsta potkornjaka, borov srčikar, *Tomicus destruens* Woll. također nije značajnije prisutan, te se na terenu može naći tek po koje napadnuto stablo (Slika 3). U radovima rušenja stabala u 2019. godini neizbježno je došlo do brojnog mehaničkog ozljeđivanja borova, zbog čega se očekivalo jačanje populacije ove vrste potkornjaka, ali je ono ipak izostalo.

Slika 3. Smolni čepić od potkornjaka *Tomicus destruens*

Sakupljeni podaci vizualnim pregledom i feromonskim klopka ukazuju na značajno usporavanje populacije mediteranskog potkornjaka te zaustavljanja umiranja velikog broja borova. Analiza stanja populacije potkornjaka prikazana u Prvom izvješću je ovime potvrđeno. Kontinuirano praćenje stanja šume i populacije potkornjaka će se nastaviti kroz čitavu 2020. godinu, što će pratiti izvješćivanje u cilju da se na svaku negativnu promjenu može što urgentnije reagirati. Procjene stanja će se i dalje temeljiti na procjeni regulacijskih mehanizama opisane u Prvom izvješću.

Temeljem pregleda šume 9. i 10. srpnja 2020. daje se sljedeća situacija:

- Na terenu su u srpnju zamijećena tek pojedinačna potkornjacima napadnuta stabla. Tava stabla treba što hitnije rušiti i staviti pod insekticidnu mrežu kako ne bi bila žarište za u novu gradaciju. Mjeru treba striktno provoditi sukladno Akcijskom planu.
- Populacija potkornjaka prati se na 10 aktivnih feromonskih klopki (naslonjeno na rezultate istraživanja iz 2019. godine) na kojima je feromonski pripravaka promijenjen 3. puta (zadnja promjena 9.7.2020.)
- U klopka i dalje dominira neciljana vrsta *Hylurgus miklitzii* koja nije opasna za zdrava stabla.
- Broj zaraženih borova i dalje je u padu, a aktivnost mediteranskog potkornjaka zasada se ocjenjuje niskom.
- Rizici koji se prate sukladno Prvom izvješću (visoka temperatura, suša, vjetrolozovi/vjetroizvale, požar, agresivni biotički čimbenik), zasada nisu izazvali poremećaje u šumskom ekosustavu.
- Stanje i promjene u šumama će se i dalje pratiti te će izvješće u rujnu obuhvatiti obradu ulova iz feromonskih klopki.

Očitovanje na dopis JU za upravljanje park šumom Marjan od 25.6.2020. (Ur.broj: 666-03/2020.

U dopisu upućenom Gradu Splitu opisuje se asimptomatska promjena boje vršnih dijelova krošanja alepskih borova, te upozorava na eventualne opasnosti obzirom da su zahvaćena stabla različitih starosti i mikrolokacija.

Sukladno opisu iz dopisa, dana 9. i 10.7. 2020. detaljno je pregledana šuma u Park šumi Marjan te **opisani simptomi nisu zabilježeni** što upućuje da je opisano stanje bilo privremenog karaktera te da je od tada došlo do oporavka stanja. Moguće je da je žućenje krošanja posljedica nekog akutnog abiotičkog čimbenika kao primjerice vjetar sa posolicom ili neke bolesti iglica koja se povukla nakon nastupanja visokih temperatura (slična pojava zabilježeno je 2019. godine na Petki u Dubrovniku).

Sastavio:
Dr.sc Milan Pernek,
znanstveni savjetnik
Hrvatski šumarski institut